

Y CABINET DYDD MAWRTH, 11 CHWEFROR 2025

Yn bresennol-

Y Cynghorwyr: Nia Jeffreys, Menna Trenholme, Craig ab Iago, R. Medwyn Hughes, Dewi Jones, Huw Wyn Jones, June Jones, Llio Elenid Owen a Paul Rowlinson.

Hefyd yn bresennol-

Dafydd Gibbard (Prif Weithredwr), Geraint Owen (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dylan Owen, (Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol), Iwan Evans (Swyddog Monitro), Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid) a Sioned Mai Jones (Arweinydd Tîm Democratiaeth).

- Eitem 6: Bethan Richardson (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd).
Eitem 7-8: Gwern ap Rhisiart (Pennaeth Adran Addysg).
Eitem 11: Aled Davies (Pennaeth Adan Oedolion, Iechyd a Llesiant).
Eitem 12: Gareth Jones (Pennaeth Adran Cynorthwyol) a Heledd Fflur Jones (Arweinydd Tîm Polisi Cynllunio)
Eitem 14: Ian Jones (Pennaeth Adran Gwasanaethau Corfforaethol) a Catrin Love (Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Corfforaethol).

1. YMDDIHEURIADAU

Croesawyd yr Aelodau Cabinet a'r Swyddogion i'r cyfarfod gan yr Arweinydd.

Talwyd teyrnged i Dafydd Elis-Thomas gan gydymdeimlo a'i deulu yn eu galar. Mynegwyd bod cyfraniad Dafydd i'r genedl a'r iaith wedi bod yn amhrisiadwy, yn ogystal â'i gyfraniad i Gymru. Ychwanegodd yr Arweinydd ei bod hi'n adnabod Dafydd ers y 90'au a'i bod yn ffraind i'w adnabod.

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cynghorydd Dilwyn Morgan.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Eitem 7: Datganodd y Cynghorwyr Llio Elenid Owen a Menna Trenholme eu bod nhw'n Llywodraethwyr a benodwyd gan yr awdurdod yn Ysgolion Llandwrog a Bontnewydd. Yn ychwanegol nodwyd bod gan y Cynghorydd Menna Trenholme blant yn Ysgol Bontnewydd. Nid oedd y buddiant yn un oedd yn rhagfarnu felly ni adawsant y cyfarfod.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw fater bryd.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw fater yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 21 Ionawr 2025 fel rhai cywir.

6. ADRODDIAD BLYNYDDOL 2023/24 CYNLLUN ARGYFWNG HINSAWDD A NATUR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd Adroddiad Blynyddol 2023/24 Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur Cyngor Gwynedd.

TRAFODAETH

Croesawyd y Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd i'r cyfarfod a diolchwyd iddi am ei gwaith o reoli'r rhaglen ac am adroddiad cynhwysfawr. Darparwyd cefndir y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur gan nodi bod ymateb i'r argyfwng newid hinsawdd yn un o 8 o flaenoriaethau gwella o fewn Cynllun y Cyngor (2023-28). Nodwyd mai'r adroddiad yma yw'r ail adroddiad blynyddol i gael ei gyflwyno ers bodolaeth y Cynllun ar ddechrau blwyddyn 2023/23 a bod yr adroddiad eisoes wedi bod ger bron y Pwyllgor Craffu Cymunedau ym mis Ionawr.

Tywyswyd Aelodau'r Cabinet drwy'r adroddiad gan nodi bod gostyngiadau allyriadau carbon wedi eu cyflawni yn ystod y flwyddyn. Nodwyd bod 37% o leihad yn allyriadau carbon Cyngor Gwynedd os yn diystyru'r maes caffael. Ychwanegwyd bod y gostyngiad yn 16% ers 2019/20 os yn cynnwys caffael yn y ffigyrau. Nodwyd bod y gwahaniaeth yma yn wir i pob sefydliad ar draws y wlad.

Nodwyd bod nifer o brosiectau cyffrous ar y gweill megis buddsoddi mewn bws mini trydan er mwyn darparu cludiant i ysgolion. Cyfeiriwyd at y dasg bwysig o newid ymddygiad sydd ddim wastad yn hawdd. Nodwyd er y cynnydd, bod llawer o waith yn parhau er mwyn sicrhau dyfodol wyrdddech i Wynedd.

Cyfeiriwyd at y risg ariannol gan egluro bod cronfa Cynllun Hinsawdd gwerth £3m wedi ei sefydlu drwy'r broses bidiau refeniw un-tro. Ymhelaethwyd mai £792,015 sydd ar ôl yn y gronfa gyda £2,207,984 wedi ei wario neu ei neilltuo i'w wario. Eglurwyd bod y Cyngor wedi ychwanegu arian o nifer o gronfeydd gwahanol tuag at y £3m dros y blynyddoedd yn ogystal â wedi bod yn llwyddiannus iawn efo grantiau oedd wedi arwain at £6m ychwanegol i'r Cynllun.

Eglurwyd bod yr adroddiad yn cyfeirio at benawdau am gynlluniau penodol eraill megis cynllun y Fflyd Werdd i drosi cerbydau'r Cyngor o gerbydau diesel i gerbydau trydan er mwyn arbed carbon ag arian i'r Cyngor. Cyfeiriwyd hefyd at gais grant llwyddiannus ble cafwyd cadarnhad ddoe am lwyddiant y cais i ymgymryd â gwaith ar gartref henoed Plas Ogwen. Nodwyd bod y Cyngor wedi denu £1.7 miliwn o arian grant tuag at drosi'r adeilad a gwella ei berfformiad ynni. Bydd y Cyngor hefyd yn cyfrannu tuag at y cynllun hwn a llongyfarchwyd yr uned cadwraeth ynni.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Llongyfarchwyd y gwaith sydd wedi ei wneud hyd yma.

- Mynegwyd safbwynt fod y Cyngor wedi taclo'r newidiadau hawsaf yn gyntaf oedd wedi arwain at ostyngiadau sylweddol yng nghychwyn y broses. Tynnwyd sylw bod y gostyngiad allyriadau wedi arafu ers 2022/23 gyda dim ond 1% o gynnydd yn cael ei wneud yn y gostyngiadau. Credwyd y bydd y cynnydd yn arafu wrth symud ymlaen i gynlluniau anoddach a gall hyn arwain at risg o beidio cyrraedd y targed o 0% erbyn 2030.
- Credwyd ei bod yn anodd i Awdurdodau Lleol flaenoriaethu'r gwaith hwn oherwydd nad oes unrhyw gyllid yn cael ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru o ran refeniw tuag at y maes gwaith. Gobeithiwyd y bydd llwyddiant y Cyngor o allu denu grantiau yn parhau.
- Credwyd y bydd penderfyniadau anodd ar eu ffordd i'r Aelodau Cabinet pan ddaw'r amser i gwblhau adolygiad o'r cynllun sydd ar y gweill fydd yn adnabod y gost ac yn adnabod cyn lleied o arian sy'n cael ei dderbyn ar gyfer y maes hwn. Pryderwyd y bydd angen gwneud penderfyniad rhwng y maes hwn neu gyfrifoldebau eraill y Cyngor.
- Holiwyd pa brosiectau eraill sydd ar y gweill ac os oes modd cymharu â'r hyn mae Cyngorau eraill yn ei wneud.
 - Mewn ymateb nodwyd bod adolygiad ar y gweill i edrych ar bob prosiect sydd ar gofrestr Gwynedd a syniadau newydd sydd wedi eu cyflwyno gan Adrannau yn ogystal a syniadau newydd sydd wedi eu derbyn drwy edrych ar weithgaredd cyrff allanol eraill. Nodwyd bod angen asesu'r cynlluniau hyn er mwyn darganfod eu ymarferoldeb, cost a faint o garbon fyddent yn ei arbed. Bydd angen rhannu'r wybodaeth yma efo'r Aelodau Cabinet yn fuan er mwyn blaenoriaethu a gweld faint o'r cynlluniau all gael eu cyllido. Croesawyd unrhyw syniadau newydd.

7. ADOLYGU DALGYLCH YSGOL FELINWENDA

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones

PENDERFYNIAD

Ystyriwyd yr ymatebion a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad ar adolygu dalgylch Ysgol Felinwenda, ynghyd â'r gwerthusiad o'r opsiynau a gyflwynir yn yr adroddiad. Penderfynwyd cymeradwyo'r opsiwn ffafriedig, sef: '*Opsiwn 2: Trosglwyddo dalgylch Felinwenda yn ei gyfanrwydd i ddalgylch Ysgol Bontnewydd*'

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan dynnu sylw at Atodiad 5 sef sylwadau'r Aelod Lleol. Nodwyd bod yr Aelod Lleol yn ymddiheuro na all fod yn bresennol ond yn awyddus iawn i gyfleu ei sylwadau. Atgoffwyd yr Aelodau Cabinet y bydd angen ystyried y sylwadau hyn wrth wneud y penderfyniad heddiw.

Nodwyd bod yr adroddiad yn rhan o gynllunio ymlaen gan nodi bod ymgynghoriad a gwerthusiad o'r holl opsiynau wedi eu cynnal. Yn dilyn hyn awgrymir Opsiwn 2 fel yr opsiwn ffafriedig gan nodi bod Swyddogion yr Adran Addysg a'r Aelod Cabinet Addysg o'r farn mai'r opsiwn yma yw'r un fwyaf addas.

Nodwyd y bydd yr opsiwn hwn yn galluogi i holl ddysgwyr dalgyrch Ysgol Felinwnda i aros gyda'u gilydd a bydd yr opsiwn yn cyd-fynd a dewis presennol mwyafrif o ddysgwyr y ddalgyrch gyda 57% eisoes yn dewis mynychu Ysgol Bontnewydd. Rhagwelir y bydd yr opsiwn yma yn cynnig costau cludiant is na'r holl opsiynau eraill ag eithrio opsiwn 3.

Mynegwyd bod ystyriaeth briodol wedi ei roi i'r elfen ariannol er nad yr elfen ariannol oedd y brif ystyriaeth wrth wneud y penderfyniad.

Cadarnhawyd, yn unol â Pholisi'r Cyngor, bod gan rieni hawl i gofrestru eu plant mewn unrhyw ysgol sydd â llefydd gwag. Nodwyd nad yw gosod dalgyrch yn golygu bod y Cyngor yn mynnu bod unrhyw blentyn yn mynd i ysgol benodol. Gwnaethpwyd sylw bod yr addewid y byddai'r Cyngor yn darparu cludiant i gyn-ddisgyblion Ysgol Felinwnda i'r ysgol o'u dewis drwy gydol eu cyfnod yn yr ysgol gynradd yn parhau.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cydnabuwyd bod y penderfyniad hwn yn un anodd a'i bod yn anodd plesio pawb.
- Gofynnwyd am sicrwydd y bydd rhieni yn cael dewis i ba ysgol i anfon eu plant os yw'r ysgol o'u dewis mewn dalgyrch arall.
 - Cadarnhawyd bod hyn yn gywir a bod gan rieni hawl i gofrestru eu plant mewn unrhyw ysgol ar yr amod bod llefydd gwag yn yr ysgol dan sylw.
- Mynegwyd siom nad trosglwyddo dalgyrch Felinwnda i Ysgol Llandwrog ydi'r argymhelliad a mynegwyd anghytundeb cryf efo'r opsiwn sydd ger bron. Soniwyd am y cysylltiad sydd wedi bod rhwng Ysgol Felinwnda ac Ysgol Llandwrog ers blynyddoedd ac ategwyd pwyntiau'r Aelod Lleol oedd hefyd yn anghytuno â'r argymhelliad. Pryderwyd y byddai'r argymhelliad hwn yn arwain at effaith negyddol ar Gylch Meithrin Dinas a Llanwnda. Cadarnhawyd y byddai'r Aelod Cabinet yn pleidleisio yn erbyn y penderfyniad heddiw ar sail y rhesymau hyn.
- Croesawyd addewid y Cyngor ar dudalen 59 o'r adroddiad i barhau i gynnig cludiant i blant yr ardal.
 - Pwysleisiwyd y bydd unrhyw gyn-ddisgybl yn parhau i dderbyn cludiant tra'n parhau yn yr ysgol gynradd.
- Mynegwyd bod yr Adran Addysg yn parhau i gefnogi Ysgol Llandwrog.
- Nodwyd bod rhaid rhoi addysg a phlant o flaen dyfodol unrhyw ysgol.
- Credwyd na fyddai unrhyw effaith negyddol ar y Cylch Meithrin gan ychwanegu bod yr Adran Addysg yn gefnogol iawn o'r Cylch Meithrin a'n dymuno ei weld yn parhau i lwyddo a'r berthynas agos rhwng Cylch Meithrin Llanwnda ac Ysgol Llandwrog yn parhau.

8. YSGOL GYNRADD NEBO AC YSGOL BALADEULYN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Dewi Jones

PENDERFYNIAD

Cytunwyd i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda Chorff Llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol Ysgol Gynradd Nebo gan drafod opsiynau posib yn ymwneud â dyfodol yr ysgol yn sgil niferoedd isel o ddysgwyr a'r pryderon am gynladwyedd yr ysgol.

Cytunwyd i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda Chorff Llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol Ysgol Baladeulyn gan drafod opsiynau posib yn ymwneud â dyfodol yr ysgol yn sgil niferoedd isel o ddysgwyr a'r pryderon am gynladwyedd yr ysgol.

TRAFODAETH

Cyfeiriwyd at ddifrifoldeb symudiadau demograffeg y Sir gyda'r boblogaeth yn heneiddio a nifer plant y Sir yn lleihau yn flynyddol. Cydnabuwyd bod ymdrechion llwyddiannus wedi bod gan y Cyngor i ddenu pobl ifanc yn ôl i Wynedd i fyw ond bod y broblem o leihad yn nifer plant y Sir yn parhau.

Cyflwynwyd yr adroddiad gan ofyn i'r Cabinet gychwyn trafodaethau ffurfiol yn ymwneud â dyfodol Ysgol Gynradd Nebo ac Ysgol Baladeulyn yn sgil niferoedd isel o ddysgwyr a'r pryderon am gynladwyedd yr ysgolion. Cadarnhawyd y bydd yr Adran Addysg yn edrych ar y ddwy ysgol ar wahân.

Cyfeiriwyd at y cefndir a beth sydd wedi arwain at gychwyn y trafodaethau hyn fel sydd wedi ei nodi yn yr adroddiad. Mynegwyd mai 10 dysgwr llawn amser sy'n mynychu Ysgol Gynradd Nebo ar hyn o bryd gyda'r un plentyn yn y dosbarth meithrin. Golyga hyn bod canran o 80% o lefydd gweigion yn yr ysgol. Adroddwyd sefyllfa debyg yn Ysgol Baladeulyn gyda 13 dysgwr llawn amser yn mynychu'r ysgol ar hyn o bryd a dim un plentyn yn y dosbarth meithrin. Nodwyd bod hyn yn cyfateb â 76% o lefydd gweigion yn yr ysgol wrth edrych ar gapasiti'r ysgol.

Cyfeiriwyd at gost y pen fesul dysgwr am ddwy ysgol, oedd yn sylweddol uwch na'r cyfartaledd Sirol; bron i dair gwaith y gost.

Ychwanegodd y Pennaeth Addysg os bydd y Cabinet yn cymeradwyo'r penderfyniad a geisir heddiw yna bydd trafodaethau yn cael eu cynnal efo'r ysgolion dros y misoedd nesaf. Nododd y bydd asesiad effaith yn cael ei wneud yn dilyn y trafodaethau hynny ar bob un o'r opsiynau posib. Eglurwyd y bydd yr eitemau yn dod yn ôl ger bron y Cabinet ym mis Mehefin efo'r adborth lleol a chanlyniad y trafodaethau er mwyn trafod y camau nesaf.

Nid oedd unrhyw sylwadau na chwestiynau.

9. CYNLLUN ARBEDION A THORIADAU 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd yr arbedion a thoriadau a restrir yn Atodiad A (£519k) i'w defnyddio fel cyfraniad tuag at ein bwch cyllidol yn 2025/26, a chomisiynu'r Adrannau i symud ymlaen i weithredu'r cynlluniau gan ddal sylw at y materion a amlygwyd yn yr adroddiad.

Cymeradwywyd dirprwyo'r hawl i'r Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad ag Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet Cyllid, i wneud addasiadau i'r Cynllun Arbedion a Thoriadau hwn o fewn y cyfansymiau Adrannol wrth i aeddfedrydd y cynlluniau a restrir yn Atodiad A ddatblygu, o fewn y cyfansymiau cyllidol.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi bod y Cyngor bellach yn gwybod beth fydd lefel y Grant Cynnal Refeniw gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2025/26 ac y bydd yn sylweddol is na'r hyn fydd ei angen i gynnal lefel gwasanaethau presennol. Yn sgil hyn a ffactorau eraill e.e. gorwario Adrannol a chynnydd yng nghostau staffio, adroddwyd bod gwaith manwl wedi ei gynnal i adnabod cyfleoedd i arbed neu dorri.

Cyfeiriwyd at y sesiynau briffio ariannol gafodd eu cynnal i holl aelodau etholedig ym mis Ionawr 2025 er mwyn blaenoriaethu cynlluniau toriadau ar gyfer 2025/26. Ychwanegwyd bod yr adroddiad hwn wedi ei gyflwyno i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wythnos diwethaf a bod y Pwyllgor wedi nodi cynnwys yr adroddiad.

Ymhelaethwyd bod y setliad yn well na'r hyn oedd wedi ei ddarogan y flwyddyn ddiwethaf ond bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn parhau i fod yn wael iawn gyda bwlch sylweddol i'w lenwi. Nodwyd bod y £3.5 miliwn o doriadau gafodd eu penderfynu llynedd eisoes yn y system. Ychwanegwyd nad oes arbedion effeithlonrwydd pellach y gellir eu gwneud felly bod toriadau o £519,000 wedi eu hadnabod fel sydd wedi eu rhestru yn Atodiad A.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Mynegwyd pryder am y sylwadau negyddol y mae'r Cyngor, y staff a'r Aelodau yn ei dderbyn yn gyhoeddus e.e. ar gyfryngau cymdeithasol, gan bryderu am yr effaith mae'r sylwadau hyn yn eu cael ar swyddogion. Ychwanegwyd bod Cyngor Gwynedd yn lwcus ac mewn gwell sefyllfa na llawer o Gynghorau eraill ac yn gwneud eu gorau i warchod gwasanaethau i bobl y Sir.
- Cymerwyd y cyfle i ddiolch i staff y Cyngor sy'n gweithio'n galed ac yn ceisio cyflawni mwy ond efo llai o adnoddau.

10. CYLLIDEB 2025/26

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Huw Wyn Jones.

PENDERFYNIAD

Argymell i'r Cyngor (yn ei gyfarfod ar 6 Mawrth 2025) y dylid sefydlu cyllideb o £355,243,800 ar gyfer 2025/26 i'w ariannu drwy Grant Llywodraeth o £246,818,190 a £108,425,610 o incwm o'r Dreth Cyngor (sy'n gynydd o 8.66%).

Argymell i'r Cyngor (yn ei gyfarfod ar 6 Mawrth 2025) y dylid sefydlu rhaglen gyfalaf o £53,736,190 yn 2025/26 i'w ariannu o'r ffynonellau a nodir yn Atodiad 4 i'r adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi fod y gyllideb yn ymgais i fuddsoddi mewn gwasanaethau sy'n darparu ar gyfer y bobl fwyaf bregus megis gwasanaethau cymdeithasol oedolion a gwasanaethau gofal i blant. Bydd hyn yn cael ei wneud drwy fuddsoddi i leihau rhestrau aros a cheisio cywiro cyllidebau nad oedd modd buddsoddi ynddynt yn flaenorol. Diolchwyd i'r Adran Gyllid am eu gwaith caled yn paratoi'r gyllideb.

Rhannwyd cyflwyniad oedd yn crynhoi prif bwyntiau'r adroddiad. Cyfeiriwyd at y gorwariant oedd yn gyfanswm o £8.3 miliwn gyda bron i £7 miliwn yn deillio o'r gwasanaethau gofal sef Oedolion, Iechyd a Llesiant a Phlant a Theuluoedd. Credwyd bod hyn yn rhannol am fod pobl yn byw yn hirach yn ogystal â chyflyrau mwy dwys, nodwyd bod cyfarch y gofynion hyn yn gostus.

Cyfeiriwyd at y bidiau referiw gan nodi bod £6.8 miliwn eisoes wedi eu cymeradwyo a nifer hefyd sydd wedi derbyn cefnogaeth neu yn faterion newydd 2025/26. Nodwyd bod hyn yn golygu bod cyfanswm o £7.7 miliwn o adnoddau ychwanegol angen eu darganfod. Wrth ystyried y cynnydd yn yr ardollau, chwyddiant cyflogau a chynnydd yn yswiriant gwladol y cyflogwr, nodwyd bod cyfanswm gwariant ychwanegol y Cyngor yn £24 miliwn.

Cadarnhawyd drwy ystyried y gyllideb sylfaenol a'r gwariant ychwanegol a'r incwm o Grant Llywodraeth Cymru, bob bwlch ariannol o £109 miliwn i'w ariannu drwy arbedion a gan y Dreth Cyngor. Nodwyd ar ôl cynnwys yr arbedion fod y bwlch gweddilliol fydd i'w gyfarch drwy'r Dreth Cyngor yn £108,45,610. Ymhelaethwyd y byddai'n rhaid cynyddu'r Dreth Cyngor 8.66% er mwyn cwrdd â'r ffigwr hwn. Cydnabuwyd nad yw hyn yn newyddion da ond nad oes llawer o opsiynau eraill.

Cyfeiriodd y Pennaeth Cyllid at Atodiad 10 sef datganiad swyddog cyllid statudol ar gadernid yr amcangyfrifon gan ymhelaethu ei fod yn hyderus bod y cyllidebau a gyflwynwyd yn gadarn ac yn ddigonol.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Diolchwyd am y cyflwyniad gan nodi bod y sleidiau a gyflwynwyd yn gymorth i ddeall y ffigyrau.
- Cyfeiriwyd at y gwasanaethau costus megis oedolion a chostau ysgolion gan nodi nad ydynt yn wasanaethau amlwg ond yn rhai costus iawn i'w cynnal.
 - Ateggodd yr Aelod Cabinet nad yw'r Adran wedi amharu ar y gyllideb Addysg yn ormodol eleni. Pryderwyd nad yw trigolion y Sir yn gweld y gwaith gofal oni bai eu bod yn dderbynnydd gofal ac felly ddim yn deall pa mor gostus ydyw.
- Mynegwyd nad yw'n bleser awgrymu i gynyddu'r Dreth Cyngor. Ychwanegwyd bod cynlluniau gostyngiadau Treth Cyngor ar gael.
 - Ymhelaethodd y Pennaeth Cyllid bod cyfyngiadau i fod yn gymwys am y cynllun hwn ond cymerwyd y cyfle i nodi ei bod yn bwysig i'r sawl sy'n gymwys i hawlio unrhyw fudd-daliadau neu ostyngiadau.

11. ADDASIAD I GYNLLUN Y CYNGOR

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Nia Jeffreys.

PENDERFYNIAD

Cymeradwywyd ychwanegu prosiect Gofal Cartref i'r rhestr prosiectau o dan faes blaenoriaeth Gwynedd ofalgar yng Nghynllun y Cyngor 2023 – 2028.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi bod y cais yn deillio o ganfyddiad ac argymhelliad yr Archwiliadau o'r Gwasanaethau Oedolion a gafodd eu cynnal dros y misoedd diwethaf. Ymhelaethwyd bod Arolygiaeth Gofal Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru wedi cynnal yr archwiliadau o wasanaethau gofal a ddarperir gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn ystod misoedd Hydref a Thachwedd 2024. Yn ychwanegol i hyn soniwyd am yr archwiliad gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru oedd wedi cymryd lle yn ystod yr un cyfnod.

Manylwyd ar ganfyddiadau'r arolygon gan nodi bod y 3 sefydliad wedi amlygu y dylai materion gofal cartref dderbyn mwy o sylw yn rhaglenni strategol y Cyngor. Nodwyd hefyd y dylai'r pwnc yma dderbyn blaenoriaeth drwy gael ei gynnwys yng Nghynllun y Cyngor. Credwyd y byddai hyn yn helpu i gyflawni gan roi sylfaen i'r materion a'i bod yn bwysig ei gynnwys fel un o flaenoriaethau'r Adran. Nodwyd bod y maes blaenoriaeth Gwynedd Ofalgar o fewn Cynllun y Cyngor yn un pwysig ac mai yma fyddai'r maes gofal cartref yn cael ei gynnwys. Amlygwyd y camau nesaf o gyflwyno'r addasiad hwn i gyfarfod o'r Cyngor Llawn ar 6 Mawrth.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Diolchwyd am yr adroddiad gan groesawu y dylid rhoi mwy o flaenoriaeth i'r maes pwysig hwn ynn Nghynllun y Cyngor.

12. CANLLAW CYNLLUNIO ATODOL DRAFFT: RHEOLI'R DEFNYDD O DAI FEL LLETY GWYLIU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Pennaeth Adran Cynorthwyol.

PENDERFYNIAD

Ystyriwyd y CCA Drafft: Rheoli'r Defnydd o Dai fel Llety Gwyliau (Ail Gartrefi a Llety Gwyliau Tymor Byr) a chynnig sylwadau ac unrhyw ddiwygiadau angenrheidiol fel yn briodol.

Cymeradwywyd rhyddhau'r Canllaw Cynllunio Atodol drafft: Rheoli'r Defnydd o Dai fel Llety Gwyliau (yn ddarostyngedig i unrhyw ddiwygiadau angenrheidiol) ar gyfer cyfnod ymgynghori cyhoeddus.

Cymeradwywyd dirprwyo'r hawl i Bennaeth Adran yr Amgylchedd wneud unrhyw addasiadau ansylweddol y gallai fod yn ofynnol i'r CCA drafft.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan nodi bod y Cyfarwyddyd Erthygl 4 wedi dod yn weithredol ar 1 Medi, 2024 yn dilyn ei gadarnhau yng nghyfarfod Cabinet 16 Gorffennaf, 2024. Cyfeiriwyd at oblygiadau'r Cyfarwyddyd Erthygl 4 gan nodi ei bod bellach yn ofynnol derbyn caniatâd cynllunio ar gyfer datblygiadau newid defnydd penodol. Eglurwyd bod y penderfyniadau ar y ceisiadau hynny yn cael eu gwneud yn unol â'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd sef y cynllun a fabwysiadwyd ar gyfer yr ardal. Esboniwyd mai hyn yw'r gofyn statudol o ganlyniad i newidiadau deddfwriaethol diweddar.

Nodwyd bod yr Adran yn y broses o baratoi cynllun newydd a bod y gwaith o greu polisiau newydd yn mynd rhagddo ar hyn o bryd. Eglurwyd mai'r bwriad efo'r Canllaw Cynllunio Atodol Drafft sydd wedi ei gynnwys yn Atodiad 1 yw rhoi arweiniad manwl o ran y defnydd o bolisiau cynllunio cyfredol yr Adran o gwmpas materion sydd yn deillio o gyfarwyddyd Erthygl 4. Credwyd y bydd y Canllaw hwn yn gymorth i'r Awdurdod wrth wneud penderfyniadau ar geisiadau cynllunio.

Ychwanegwyd bod agen i'r Canllaw fod yn gyson efo polisiau cynllunio cyfredol y Cyngor ac yn rhoi arweiniad clir. Nodwyd bod y Canllaw drafft wedi cael ei adrodd ddwywaith yn barod i'r Gweithgor Polisi Cynllunio gan gyfeirio at sylwadau'r Gweithgor sydd wedi eu cynnwys yn rhan 3.7 o'r adroddiad.

Nodwyd mai mesur dros dro i bob pwrpas ydi'r Canllaw nes bydd yr Adran wedi cwblhau'r broses o ddatblygu'r Cynllun Datblygu Lleol newydd a mabwysiadu'r Cynllun hwnnw. Cyfeiriwyd ar ran 3.8 o'r adroddiad sy'n amlinellu'r camau nesaf yn y broses a chynnal cyfnod o ymgynghoriad cyhoeddus o 6 wythnos.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Gofynnwyd i'r Pennaeth Adran Cynorthwyol ymhelaethu ar rôl y Gweithgor a'u mewnbwn.
 - Mewn ymateb eglurwyd bod fersiwn drafft o'r Canllaw Cynllunio Atodol wedi ei gyflwyno i'r Gweithgor ym mis Tachwedd, 2024. Nodwyd bod gan y Gweithgor bryderon am yr arweiniad oedd wedi ei gynnwys ar gyfer ceisiadau i newid defnydd tŷ i fod yn ail gartref; o ganlyniad i'r pryderon hyn gwnaethpwyd diwygiadau i'r Canllaw. Adroddwyd bod y Gweithgor yn hapus gyda'r newidiadau a adroddwyd iddynt ym mis Rhagfyr, 2024 ac yn gefnogol i ryddhau'r Canllaw ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.

13.TROSGLWYDDO CYNLLUN TWF GOGLEDD CYMRU I GYD BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Swyddog Monitro.

PENDERFYNIAD

- (1) Cytunwyd i lunio Cytundeb Partneriaeth a Chyllido (Atodiad 1) lle trosglwyddir rôl corff Atebol, cyfrifoldeb dros gyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru a'r trefniadau cyllido ar gyfer y Cynllun Twf i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd ar neu cyn 31 Mawrth 2025.
- (2) Cytunwyd i amnewid a neilltuo yn ôl y galw, cyflawni Cynllun Twf Gogledd Cymru a hawliau a rhwymedigaethau ym mhob cytundeb cyllido a ddaw i mewn a ddelir gan Gyngor Gwynedd fel Corff Atebol ar ran trosglwyddiad Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru ("y Bwrdd Uchelgais") i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd ("y CBC");
- (3) Cytunwyd i drosglwyddo ac amnewid a/neu neilltuo'r holl fuddiannau yn y portffolio o brosiectau a ariennir gan Gynllun Twf Gogledd Cymru ynghyd ag unrhyw gytundebau, taliadau a phrydlesi ategol gan Gyngor Gwynedd fel Corff Atebol ar ran y Bwrdd Uchelgais i'r CBC.

- (4) Cytunwyd i drosglwyddo a / neu aseinio'r holl falansau ariannol, arian sy'n ddyledus ac asedau fel a ddelir ar ran Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru gan Gyngor Gwynedd i Gyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd.
- (5) Cytunwyd i ddirprwyo awdurdod i'r Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151, i gytuno a gweithredu'r cytundebau, y gweithredoedd a phob dogfen gyfreithiol arall yn eu ffurf terfynol, sy'n angenrheidiol i weithredu'r trosglwyddiadau y cyfeirir atynt ym mharagraffau (1), (2) a (3) uchod.
- (6) Ar ôl cwblhau'r Cytundeb Partneriaeth a Chyllido, cytunwyd i derfynu cytundeb GA2 a dirwyn Cyd-bwyllgor Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru i ben.
- (7) Cytunwyd i drosglwyddo atebolrwydd i'r CBC a bod y CBC yn derbyn cyfrifoldeb am wneud penderfyniadau ar gyfer gweithredu Cynllun Twf Gogledd Cymru yn amodol ar amnewid y Cynllun Twf a chymeradwyo Rheolau Sefydlog Tud. 251 ychwanegol sy'n ymgorffori telerau allweddol y Cytundeb Cyd-weithio ("GA2") rhwng y 6 Cyngor Cyfansoddol a'r 4 parti Addysg.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan amlygu ei fod yn adroddiad technegol iawn. Darparwyd y cefndir gan gyfeirio at y penderfyniad i fuddsoddi arian cyhoeddus yn y rhanbarth nôl yn 2020 a sefydlu Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd yn 2021. Eglurwyd bod gan y CBC dair swyddogaeth benodol ar hyn o bryd sef datblygu polisiâu trafndiaeth rhanbarthol, paratoi Cynllun Datblygu Strategol a gwaith Lles Economaidd. Nodwyd bod penderfyniad mewn egwyddor ar draws chwe awdurdod y Gogledd i drosglwyddo'r Cynllun Twf i'r CBC.

Cyfeiriwyd at yr oedi wrth symud y prosiect yn ei flaen ac wrth sefydlu'r CBC a'r rhesymau dros yr oedi megis y rheoliadau ar drefn ar gyfer Cyd-bwyllgor Corfforedig yn parhau i ddatblygu. Amlygwyd bod tîm prosiect yn gweithio ar drosglwyddo'r Cynllun Twf i'r CBC; bydd hyn yn y pen draw yn golygu y bydd Gwynedd yn gallu camu nôl o'r rôl awdurdod lletyol. Eglurwyd y bydd y grantiau yn trosglwyddo i gyfrifoldeb y Cyd-bwyllgor ond bydd Craffu yn parhau efo'r Cynghorau.

Esboniwyd bod adroddiad tebyg yn mynd ger bron Cabinet y Cynghorau eraill yn fuan a ger bron y ddwy brifysgol er mwyn cytuno i drosglwyddo ar 31 Mawrth 2025. Nodwyd mai Cyngor Gwynedd yw'r Cyngor cyntaf i wneud y penderfyniad.

Nid oedd unrhyw sylwadau na chwestiynau.

14. ADRODDIAD PERFFORMIAD YR AELOD CABINET DROS WASANAETHAU CORFFORAETHOL A CHYFREITHIOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Cyng. Llio Elenid Owen.

PENDERFYNIAD

Derbyniwyd a nodwyd y wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyflwynwyd yr adroddiad oedd yn darparu diweddariad ar yr hyn sydd wedi digwydd yn yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol a Chyfreithiol yn ddiweddar. Mynegwyd bod yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol yn arwain ar chwe phrosiect o fewn gwahanol feysydd blaenoriaeth Cynllun y Cyngor 2023-28 sef Cadw'r Budd yn Lleol, Merched Mewn Arweinyddiaeth, Sicrhau Tegwch i Bawb, Cynllunio'r Gweithlu, Hybu Defnydd o'r Gymraeg gan Drigolion Gwynedd ac Adolygiad Strategol ar Reolaeth Iechyd a Diogelwch. Darparwyd crynodeb ar yr hyn sydd wedi ei gyflawni hyd yma o fewn y prosiectau hyn.

Amlygwyd bod yr Adran Gwasanaethau Corfforaethol yn perfformio'n dda a chyfeiriwyd at rai o'r uchafbwyntiau fel sydd wedi eu nodi yn rhan 5 o'r adroddiad. I gloi cyfeiriwyd at sefyllfa ariannol yr Adran.

Sylwadau'n codi o'r drafodaeth:

- Cyfeiriwyd at Adroddiad Perfformiad y Gwasanaeth Cyfreithiol gan nodi ei bod yn galonogol gweld buddion o'r Cynllun Yfory.
- Mynegwyd pryder am y cyfeiriad at benodi locum ac allanoli gwaith, gofynnwyd am fwy o fanylion am niferoedd y locums sy'n cael eu defnyddio gan y Gwasanaeth ac os ydynt yn gallu'r Gymraeg. Holiwyd yn ogystal am yr heriau recriwtio gan ofyn a oes risgiau ariannol o ganlyniad i hyn.
 - Mewn ymateb cadarnhawyd bod y sefyllfa staffio wedi gweddnwid er gwell yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf. Nodwyd bod swydd yn cael ei hysbysebu ar hyn o bryd a gobeithir gallu penodi.
 - Cadarnhawyd bod y sefyllfa recriwtio wedi gwella a bod hyn wedi arwain at leihad yn nefnydd y Gwasanaeth o locums.
 - Nodwyd bellach bod y Gwasanaeth yn gallu recriwtio drwy gynnig cytundeb tymor byr yn hytrach na chyflogi locum.
 - Mynegwyd bod ymdrech yn cael ei wneud i ddefnyddio locums sy'n siarad Cymraeg er cydnabuwyd bod y rhain yn brin.
 - Esboniwyd bod llawer o faterion ac achosion ar agor gan y tîm Cyfreithiol a bod y defnydd o locums yn caniatáu i bontio bylchau er mwyn ymdopi efo'r gwaith. Ychwanegwyd bod natur y gwaith yn arbenigol gyda rhai meysydd technegol a bod dim digon o'r gwaith i benodi ond bod angen arbenigedd penodol am gyfnod felly bod elfen o ddefnydd o locums yn anorfod.
- Gofynnwyd am ddiweddariad ar yr ymdrech i geisio cael mwy o staff i ymuno â'r Fforwm Cydraddoldeb.
 - Mynegwyd bod y gwaith cychwynnol o ddarganfod beth yw'r diddordeb wedi ei gynnal a gwahoddiad wedi ei anfon i staff. Nodwyd bod diddordeb mawr ymysg staff a bod yr Adran yn aros i weld beth fydd yr ymateb yn dilyn i ail wahoddiad gael ei anfon wythnos diwethaf.
- Mynegwyd llongyfarchiadau ar lwyddiant y rhaglen Merched mewn Arweinyddiaeth gan nodi ei bod yn braf gweld y cynnydd. Amlygwyd y gwahaniaethau yn rhaniad dynion a merched rhwng Adrannau a rhwng haenau swyddi. Cwestiynwyd os yw'n amserol i werthuso'r rhaglen a chymharu'r gwahaniaethau rhwng Adrannau er mwyn gweld beth sy'n gweithio'n dda er

mwyn parhau i ddysgu ac edrych ar ffyrdd newydd i wthio'r agenda hir dymor yma yn ei flaen.

- Mewn ymateb nodwyd bod y data yn cael ei ddiweddarau'n gyson. Soniwyd am drefn newydd ers blwyddyn o geisiadau i swyddi lefel Rheolwr Gwasanaeth neu uwch gael eu cyflwyno yn ddiennw er mwyn ceisio cael gwared ar unrhyw ragfarn ddiarwybod. Adroddwyd bod 50% o'r penodiadau sydd wedi bod dros y flwyddyn ddiwethaf i swyddi Rheolwr Gwasanaeth neu uwch wedi cael eu llenwi gan ferched sy'n galonogol iawn. Ychwanegwyd ymhellach bod mwy o ferched na dynion wedi cyflwyno ffurflen gais am y swyddi a bod hyn yn rhan holl bwysig o waith y rhaglen Merched Mewn Arweinyddiaeth sef i annog merched i gyflwyno cais.

Dechreuodd y cyfarfod am 1:00pm a daeth i ben am 3:00pm

CADEIRYDD